

3. Методичні рекомендації для роботодавців з організації працевлаштування та розвитку трудових відносин з ветеранами війни. Міністерство у справах ветеранів України. 2025 р. URL:

https://mva.gov.ua/media/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_01.04.25.pdf

4. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження КМУ від 14 квітня 2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#n10>

5. Показники результативності реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Додаток в редакції Розпорядження КМУ № 294-р від 25.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#n10>

6. Міністерство у справах ветеранів. Центри ветеранського розвитку. URL: <https://mva.gov.ua/veteranam/tsentri-veteranskogo-rozvitku>

Політова А. С.,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри права,
Маріупольський державний університет

СТРАТЕГІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ОСВІТИ 2030 РОКУ ТА РЕАЛЬНІСТЬ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ

Відзначимо, що Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року було схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2023 року № 1163-р та було затверджено Операційний план заходів на 2022–2024 роки з її реалізації. Так, зокрема, Операційний план заходів на 2022-2024 роки [1] включає:

Стратегічна ціль 1. Комплексне впровадження принципів, політики і заходів щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, поваги до людської

гідності та недискримінації у нормативно-правових документах у сфері освіти як одне з ключових питань фундаментальних прав і пріоритетів у контексті євроінтеграції;

Стратегічна ціль 2. Посилення ролі закладів освіти у координації дій суб'єктів реалізації державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти, запобігання та протидії насильству і дискримінації та вдосконалення освітнього процесу на засадах рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, поваги до людської гідності, недискримінації, інклюзивності та протидії насильству, зокрема за ознакою статі;

Стратегічна ціль 3. Посилення компетенції і можливості професійної спільноти фахівчинь і фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, розширення міжнародного співробітництва у напрямі забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

Стратегічна ціль 4. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія будь-якій дискримінації, впровадження практик інклюзивності у сфері освіти як основи для подолання наслідків військових дій і післявоєнної відбудови України.

Оскільки впровадження таких стратегічних цілей, потребує певного внесення змін та доповнень до чинних нормативно-правових актів з питань освіти, то, наприклад, на прикладі Стандартів вищої освіти 081 Право проаналізуємо реалізацію Стратегічної цілі 1. Так, наприклад, у Стандарті вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, галузі знань 08 Право зі спеціальності 081 Право мова не йде про гендерну рівність, натомість у Стандарті вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право, серед загальних компетентностей майбутнього випускника зазначено: ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми [2].

При аналізі Стратегічної цілі 2, нами було проаналізовано декілька офіційних сайтів закладів вищої освіти, зокрема, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Львівського національного університету імені Івана Франка,

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Звернемо увагу, що ми ніяким чином не критикуємо та наше дослідження ніяким чином не має на меті вплив на автономію закладів вищої освіти, проте у структурі зазначених вище закладів у їх структурі ми не побачили помічника ректора з гендерних питань (зокрема, є такі посади як помічник ректора, помічник ректора з економіко-господарських питань). Натомість у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання (наприклад, Національна академія внутрішніх справ, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Львівський державний університет внутрішніх справ, Одеський державний університет внутрішніх справ) такі посади передбачені у структурі та уповноважені особи активно не тільки долучаються до різних заходів з гендерної проблематики, а й організовують їх.

Що ж стосується Стратегічної цілі 3, то, наприклад, у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кафедрою правоохоронної діяльності впроваджено у навчальний процес для здобувачів вищої освіти ОР «Бакалавр правоохоронної діяльності» денної форми навчання спеціальності 262 Правоохоронна діяльність ОПП «Правоохоронна діяльність» навчальну дисципліну «Гендерна політика і протидія домашньому насильству».

Зокрема, навчальна дисципліна «Гендерна політика і протидія домашньому насильству» є однією з нормативних дисциплін, предметом вивчення якої є система теоретичних знань та практичних навичок щодо реалізації державної гендерної політики та механізмів протидії домашньому насильству в діяльності правоохоронних органів, а також особливості застосування нормативно-правових актів у цій сфері. Метою вивчення цієї дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії домашньому насильству, а також вироблення

практичних навичок реагування на випадки дискримінації за ознакою статі та домашнього насильства [3].

Також, наприклад, у Харківському національному університеті внутрішніх справ в освітній процес впроваджено як обов'язковий компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 262 Правоохоронна діяльність навчальну дисципліну «Запобігання та протидія домашньому насильству». Натомість у навчальному плані за Освітньо-професійною програмою Право першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право за 2023 р. Юридичного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки подібних навчальних дисциплін не передбачено.

Сьогодні у системі вищої освіти в різних куточках України виникають скандали щодо сексуального насильства, домагань з боку науково-педагогічних працівників до здобувачів вищої освіти (наприклад, Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого). Саме у Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року є певні кроки щодо вирішення цього питання. Разом з тим, керівництво не всіх закладів вищої освіти вживає заходів щодо вирішення проблеми гендерної нерівності у вишах. Одним із позитивних прикладів є схвалена на засіданні вченої ради 25 вересня 2024 р. Політики гендерної рівності Українського державного університету науки та технологій на 2024-2028 роки. Але чи дозволить це нам вирішити такі питання як: гендерний баланс серед здобувачів вищої освіти та науково-педагогічними працівниками (зокрема, у багатьох ЗВО простежується гендерний дисбаланс у певних спеціальностях: на педагогічних або філологічних спеціальностях переважають дівчата, а на інженерних, ІТ або технічних – хлопці); кар'єрне зростання в науці – перевага чоловіків над жінками у керівних посадах (декани, проректори, ректори) тощо? Сьогодні це болючі для нашого освітнього середовища питання і, перш, ніж ми зможемо на них відповісти та щось змінити, перед нами стоїть головне завдання – побороти зовнішнього ворога та відстояти свій суверенітет, територіальну цілісність та незалежність.

Список використаних джерел

1. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти 2030 року. міністерство освіти та науки України. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2023/03/16/Strateh.vprovadzh.hendern.rivn.u.sferi.osvity.do.2030.roku.16.03.2023.pdf> (дата звернення 05.05.2025)
2. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право. Наказ Міністерства освіти і науки України 20.07.2022 № 644 (зі змінами). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/07/21/081-pravo-bakalavr-zi.zminamy-644-20.03.2023.pdf> (дата звернення 05.05.2025)
3. Логвінова М.В. Гендерна політика і протидія домашньому насильству: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти ОР «Бакалавр» денної форми навчання спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність», ОПП «Правоохоронна діяльність». Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2025. URL: https://kpd.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/194/2025/03/metodychnyj-posibnyk-hppdn_denna-f.n.pdf (дата звернення 05.05.2025)

Рижук Ю. М.,

к.ю.н., доцентка,

професорка кафедри публічного та міжнародного права,
радниця з рівних можливостей, різноманіття та інклюзії,

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

ГЕНДЕРНИЙ АУДИТ: ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РІВНОСТІ ДО 2030 РОКУ

Гендерний аудит у закладах освіти проводиться з метою оцінки стану забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в закладах освіти, виявлення існуючих проблем, визначення шляхів скорочення фактичної нерівності